

Den *zesden februari* Achttienhonderd vijf
op den middag ten *twalef* ure, is opgemaakt
A C T E V A N G E B O O R T E.
van *Nicolaas Augustinus*
den *vyftden februari* dezes Jaars, des *avon*

jaarverslag
2023

Waf

rode draad: geboorteakten

In de zomer van 2020 startte een groep vrijwilligers met het invoeren van gegevens vanaf de geboorteakten van de burgerlijke stand. Zij namen duizenden akten door. Van iedere akte noteerden ze de namen van kinderen en hun ouders, met de akte- en geboortedatum. Inmiddels zijn alle akten tot 1903 doorgenomen en zijn alle indexen gepubliceerd op onze website. Dit jaarverslag staat dan ook in het teken van de burgerlijke stand, waarin alle Nederlandse burgers worden geregistreerd van geboorte tot overlijden.

Colofon:

© 2024, Westfries Archief, Hoorn

Beeldmateriaal: Westfries Archief

Vormgeving: Eric Mels

Als voorzitter van het bestuur van het Westfries Archief presenteer ik u het jaarverslag over het jaar 2023.

In dit jaar hebben we in regionaal verband herdacht dat de Slag op de Zuiderzee 450 jaar geleden heeft plaatsgevonden. Een zeeslag die een ommekeer betekende in de 80-jarige oorlog. Naast tal van evenementen die in het teken van deze herdenking stonden, is er ook een prachtig boek verschenen. Een nieuw standaardwerk over de Slag op de Zuiderzee waaraan het Westfries Archief een grote bijdrage heeft geleverd.

Ook dit jaar zijn er weer succesvolle lezingen, educatieve programma's en tentoonstellingen georganiseerd. Waar veel mensen uit de regio, maar ook van daarbuiten, op afkwamen.

Steeds meer scholieren maken kennis met de schatten die het Westfries archief beheerd. En daarmee wordt een belangrijke doelstelling uit ons beleidsplan gerealiseerd.

De kennis en expertise van de medewerkers van het archief is tegelijk breed en gespecialiseerd. Naast kenners van de geschiedenis van de regio zoals Jan de Bruin die in 2023 maar liefst 40 jaar werkzaam is bij het Westfries Archief hebben we ook moderne data-analisten in dienst. Zij ontsluiten onze archieven met de meest geavanceerde en innovatieve technieken die er op dit moment zijn. U leest er alles over in dit jaarverslag.

Het archief richt zich niet alleen op historische informatie. Als deskundigen op het gebied van beheer en publicatie van digitale informatie is er in het afgelopen jaar, in nauwe samenwerking met het Stadsarchief Amsterdam, gewerkt aan een platform waarmee ook actuele overheidsinformatie gedeeld kan worden met overheidsinstellingen en publiek. Het archief wordt daarmee niet het eindstation maar **het** verdeelstation van overheidsinformatie.

Ik wil al onze medewerkers, vrijwilligers en vrienden van het Westfries Archief hartelijk bedanken. Zonder jullie inzet en toewijding zou dit succesvolle jaar niet mogelijk zijn geweest. Samen hebben we ervoor gezorgd dat ons archief een waardevolle plek blijft voor het behoud en de ontsluiting van ons cultureel erfgoed.

Gerard van den Hengel
Voorzitter bestuur Westfries Archief

Met trots presenteren wij u het publieke jaarverslag van het Westfries Archief, waarin we terugblikken op een dynamisch en inspirerend jaar. Als bewaarplaats van het rijke culturele erfgoed van Westfriesland is het onze kernmissie om dit erfgoed te behouden, te ontsluiten en toegankelijk te maken voor het publiek. In het afgelopen jaar hebben we ons weer met volle energie ingezet om deze missie te realiseren en onze dienstverlening te versterken.

Naast de herdenking van de Slag op de Zuiderzee in 1573 heeft het Westfries Archief in het afgelopen jaar ook meegewerkt aan de herdenking van de afschaffing van de slavernij. Het onderzoeksrapport naar het slavernijverleden van de stad Hoorn werd op 29 juni 2023 in het Westfries Archief gepresenteerd aan de burgemeester van Hoorn. Rondom deze gebeurtenis werden door het archief ook een aantal lezingen en een kleine tentoonstelling georganiseerd.

We werken enthousiast aan het ontsluiten van onze archieven met behulp van de nieuwste technieken, zoals Artificiële Intelligentie. Hierdoor kunnen oude handgeschreven stukken die alleen door specialisten leesbaar waren, nu omgezet worden in digitale teksten die door iedereen doorzoekbaar zijn. Een geweldige ontwikkeling die het onderzoek in historische bronnen enorm versnelt en nieuwe ontdekkingen aan het licht zal brengen. In samenwerking met de Vereniging Oud Hoorn hebben we op deze wijze een oude kroniek over Westfriesland leesbaar gemaakt voor een groot publiek.

We hebben het afgelopen jaar intensief samengewerkt met lokale gemeenschappen, regionale scholen en diverse culturele instellingen. We hebben educatieve programma's ontwikkeld om jongeren te enthousiasmeren over de geschiedenis van hun regio en diverse tentoonstellingen en lezingen georganiseerd. Het was bijzonder om te zien hoe ons erfgoed mensen verbindt en inspireert om hun eigen verhaal te ontdekken.

Namens het bestuur en het team van het Westfries Archief willen wij al onze gewaardeerde medewerkers, vrijwilligers, bestuurders, deelnemers en culturele partners bedanken voor hun passie en toewijding in het afgelopen jaar. Wij hopen dat u, als lezer van dit jaarverslag, geïnspireerd raakt door onze missie en ons blijft steunen in het behoud en de ontsluiting van ons cultureel erfgoed.

Met vriendelijke groet,

Dirk Dekema

Anouk Schoemaker

Het Westfries Archief ondersteunt de zeven Westfriesse gemeenten Drechterland, Enkhuizen, Hoorn, Koggenland, Medemblik, Opmeer en Stede Broec bij het betrouwbaar en toegankelijk houden van alle regionale informatie uit het heden en verleden.

Drie kerntaken die volgen uit de Archiefwet 1995 en de Gemeenschappelijke Regeling zijn hierbij leidend:

- 1 Ondersteunen van en diensten verlenen aan aangesloten overheden;
- 2 Informeren, enthousiasmeren en helpen van het publiek om archieven optimaal te gebruiken en de geschiedenis van de regio te leren kennen;
- 3 Beheren, toegankelijk maken en uitbreiden van de collectie.

In het huidige Beleidsplan 2020-2023 is aan deze 3 kerntaken meer invulling gegeven door voor de komende jaren de speerpunten en thema's expliciet te benoemen. In maart 2020 is door het Algemeen bestuur dit beleidsplan vastgesteld en daarmee richtinggevend voor de komende jaren.

Het Westfries Archief voorziet in en anticipeert op de actuele en toekomstige informatiebehoeften van de partners, de gebruikers en het publiek.

De tactische doelstellingen die hiervan zijn afgeleid:

- 1 De collectie is duurzaam, toegankelijk, betrouwbaar en representatief.
- 2 Onze dienstverlening zorgt voor tevreden gebruikers en bevordert de zelfredzaamheid.
- 3 Communicatie, programmering en educatie zorgen voor een nieuw publiek en vaardige gebruikers.
- 4 De kennis binnen onze organisatie is professioneel, up-to-date en in staat flexibel in te spelen op nieuwe ontwikkelingen.

In dit jaarverslag kunt lezen en bekijken hoe het Westfries Archief in 2022 een professionele en duurzame bijdrage heeft geleverd als partner van overheden, van publiek en van toekomstige generaties. Mocht u zich tevens nader willen verdiepen in ons beleidsplan 2020-2023 kijk dan op www.westfriesarchief.nl/beleidsplan.

Op onze website kunt u nog veel meer informatie vinden over onderzoek, educatie en de historie van Westfriesland.

Het Westfries Archief beheert actief alle gearchiveerde informatie voor de aangesloten gemeenten. Inmiddels wordt archief uitsluitend nog digitaal gevormd en op termijn opgenomen in het Westfries eDepot. Dit eDepot wordt verder doorontwikkeld om gemeenten te kunnen ondersteunen bij actuele informatievraagstukken.

IN HET JAAR NEGENTIENHONDERD,
 den *eenenderzigsten dag* der maand *Januari* verscheen
 voor Ons, Ambtenaar van den Burgerlijken Stand der Gemeente **Schellinkhout:**
Blijk de *Brief*,
 oud *negenen twintig* jaren, van beroep *arbeider*,
 wonende *te Schellinkhout*, die verklaarde, dat op den
derzigsten dag der maand *Januari* dezes jaars,

doorontwikkeling eDepot

Het Westfries eDepot is opgericht voor de veilige opslag en beheer van digitale archieven van gemeenten, nu en in de toekomst. Digitale informatie vereist door de verscheidenheid en levensduur continu actief beheer, zoals monitoring en preservering. Innovatieve methoden moeten handmatige acties minimaliseren.

De overheid zal steeds afhankelijker worden van digitale informatiestromen en het beheer daarvan. Digitaal beheer is intensief en kostbaar, maar biedt veel **voordelen** zoals verbeterde

dienstverlening aan burgers en gezamenlijke kostenbesparing. De bestaande infrastructuur, techniek en kennis kan ook slim worden ingezet voor het oplossen van andere vraagstukken met betrekking tot digitale informatiestromen. Hierdoor kunnen gemeenten direct besparingen realiseren. Het archief fungeert dan niet als eindstation maar als een verdeelstation van openbare overheidsinformatie.

slordige vroedvrouw in drechterland

Aafje Graaf werd op 24 januari 1828 in Venhuizen geboren maar werd niet aangegeven. De betrokken vroedvrouw werd beschuldigd **van nalatigheid** in de tijdige aangifte der geboorte”, maar vrijgesproken. Tweeënhalve maand later werd Aafje alsnog in de burgerlijke stand ingeschreven.

archief als nutsvoorziening

Het archief is niet alleen een plek waar informatie wordt bewaard en beheerd. Wij zijn dé experts in het actief openbaar maken van deze overheidsinformatie. Dat geldt in ieder geval voor gearchiveerde informatie. Maar ook recente informatie, zoals die door de Wet open overheid (Woo) wordt voorgeschreven, kan op deze manier worden gepubliceerd.

De Woo is bedoeld om het handelen van de overheid transparanter te maken. Gemeenten zijn daardoor verplicht om informatie zowel actief als passief te publiceren.

Door ons eDepot beschikken we al over de voorzieningen en bestaande infrastructuur.

Daarnaast hebben we de specialisten in huis die weten hoe deze publicatie werkt. Het is daarom een logische stap voor onze archiefvormende partners om deze bestaande voorzieningen te benutten en Woo-informatie via het eDepot te publiceren.

Tijdens de jaarlijkse KVAN Archiefdagen in Hilversum deelden Stadsarchief Amsterdam, het Nationaal Archief en het Westfries Archief hun ervaringen en visie op deze aanpak. Met de gemeente Hoorn zijn al concrete stappen gezet om documenten in het kader van de Woo via het Westfries eDepot te beheren en te publiceren.

zoetelaarster uit enkhuizen

— Deze dagen is binnen deze stad overleden zekere *Anna Maria Wagtendonk*, laatstelijk weduwe van *Klaas Klopper*. Ofschoon het ons niet gelukt is een geheel overzicht van haren levensloop te geven, willen we het weinige — maar dat toch altijd merkwaardig kan heeten, — dat ons ter oore kwam, mededeelen. Op 23-jarigen leeftijd heeft zij als zoetelaarster in 1813 de veldtocht van Rusland mede gemaakt, in 1815 was zij in dezeltde betrekking bij den slag van Waterloo, bij deze laatste reddde zij het leven, van een gekwetst officier. In de veldtocht van 1850 — 1853 bevond zij zich weder als zoetelaarster bij de Enkhuizer

Anna Maria van Wagtendonk maakte in 1813 de veldtocht van Napoleon in Rusland mee en twee jaar later de Slag bij Waterloo. Zij trok met het leger mee als zoetelaarster en verkocht drank en voedsel aan soldaten. Dat blijkt uit een artikel in de Enkhuizer Courant van 16 december 1854.

in overheidsdienst

Afgelopen jaar was onze collega **Jan de Bruin** maar liefst 40 jaar in dienst bij het Westfries Archief.

Niemand heeft meer kennis van onze archieven en leest de handschriften beter dan hij.

Met zijn kennis van de Westfriese geschiedenis heeft hij dit jaar een grote bijdrage geleverd aan het boek over de Slag op de Zuiderzee.

Aan de andere kant staat taalkundige **Marie-Anne Markey** die afgelopen jaar in dienst is gekomen als data-analist. Zij maakt met hulp Artificiële Intelligentie handgeschreven archiefstukken geautomatiseerd leesbaar en verrijkt ze met geo-coördinaten. Verder heeft ze een methode ontwikkeld voor het automatiseren van kwaliteitscontroles op gedigitaliseerde bestanden. Met deze innovatieve technieken worden archieven beter en sneller dan ooit ontsloten.

De vaardigheden van zowel Jan als Marie-Anne zijn onmisbaar voor een moderne archiefdienst.

oude reus in stede broec

Op 23 april 1914 trouwden Pieter Reus en Maria Brigitta Deen. De ambtenaar in Bovenkarspel noteerde de leeftijd van de vader van de bruidegom: 49 jaar.

Hij was echter 79 jaar oud en tekende de akte met trillende hand.

De correctie staat in de kantlijn.

Het Kind is erkend te zijn van het *Vrouwelyk* geslacht.
Getuigen *Jan Stamme*
oud *Agten twintig* jaren, van beroep *Boere* wonende
te Hardswoid en
oud *Leven en veertig* jaren, van beroep *Arbyder*, wonende
mede te Hardswoid. Op het verzoek aan hem gedaan door
de vader

Zijnde deze Acte na mijne voorlezing geteekend door *de vader*
bevestigd, ingevolge de Wet door mij ondergeteekende
Burgemeester en
der *Gemeente, Hoogswoid*
Ambtenaar van den Burgerlijken Stand

Het Westfries Archief past zich aan veranderende
publieksvragen aan door meer online
dienstverlening, digitalisering van informatie,
omzetten van handgeschreven teksten
naar doorzoekbare formaten en verbeterde
zoekfunctionaliteiten op de website.

studiezaal

Het Westfries Archief beschikt over een prachtige ruime studiezaal, ooit ontworpen om gelijktijdig 20 bezoekers te kunnen ontvangen. Deze aantallen worden al jaren niet meer gehaald. De huidige bezoekers bekijken snel een archiefstuk dat voor hen is klaargelegd. Of ze zijn bezig met historisch onderzoek en zitten hele dagen, soms weken achtereen in de studiezaal. Steeds vaker zetten we de ruimte in voor publieksbijeenkomsten en educatieve activiteiten. Het is de bedoeling om de ruimte structureler voor dat doel in te richten.

digitalisering

Om de dienstverlening op afstand te verbeteren, worden op grote schaal archiefstukken gedigitaliseerd. Een goed voorbeeld zijn alle bouwvergunningen van de zeven Westfriesse gemeenten uit de periode 1903-2010.

Daarnaast worden ook oude kwetsbare en bijzondere stukken gedigitaliseerd. Zo waren in 2023 de particuliere notulen van vertegenwoordigers van Medemblik in de Staten van Holland aan de beurt. Deze notulen zijn voor onderzoekers interessant omdat ze op tal van punten afwijken van de officiële gedrukte notulen. Ook zijn archiefstukken met betrekking tot de Slag op de Zuiderzee gedigitaliseerd.

Tot slot is de digitalisering van een tweetal oude kronieken vermeldingswaardig. Het betreft de **kroniek** van Klaas van Voorst uit Hoorn en die van Cornelis Jansz Opperdoes uit Medemblik. Deze werken bevatten veel details **van** het dagelijks leven in Westfriesland.

jaarverslag
2023

voorwoord
inleiding
algemeen
overheden
publiek
onze collectie
statistieken

burgerlijke stand

De burgerlijke stand is een officieel register waarin geboorten, huwelijken, partnerschappen en overlijdens worden vastgelegd. Dit systeem werd in Nederland ingevoerd in 1811 tijdens het Franse bewind onder Napoleon Bonaparte en verving kerkelijke administraties.

Gemeenten houden de registers bij en leveren documenten zoals geboorteakten en huwelijksakten. De burgerlijke stand is cruciaal voor de identiteitsvaststelling, burgerrechten en statistische informatie over de bevolking. Het register dient ook als bron voor genealogisch onderzoek en biedt inzicht in de historische bevolkingsontwikkeling.

Een honderd-jarige Enkhuizer.
In den loop der volgende maand, 29 Juni hoopt een onzer ingezetenen, de heer Jochem de Graaf, zijn honderdsten verjaardag te herdenken.
Geboren in 1799, bestaat, daar zijn gezondheid nog niets te wenschen overlaat, de mogelijkheid dat de Graaf in drie eeuwen zal leven.

De Honderdjarige Enkhuizer.

surinaamse machtiging in hoorn

Op 12 april 1850 overleed de Hoornse apotheker Pieter Bakker. Zijn zoon Gerrit Hendrik Lubbe Bakker woonde in Suriname. Die machtigde tien jaar later een broer en een zus om de erfenis van hun vader Pieter Bakker af te handelen.

cursussen

In 2023 zijn we gestart met cursussen om beginnende onderzoekers op weg te helpen. Een ervan is de cursus *Zoeken in het Westfries Archief*. Cursisten maken in een dagdeel kennis met de zoekmogelijkheden van onze website. Deze cursus is drie keer georganiseerd. Ook introduceerden we een achtdelige beginnerscursus paleografie, oftewel lezen van

oud schrift. Voor beide cursussen bestond direct veel animo en waren wachtlijsten.

Naast de eigen cursussen faciliteerde het Westfries Archief als vanouds de cursus stamboomonderzoek van de Nederlandse Genealogische Vereniging, afdeling Noord-Holland Noord. Die vindt tweemaal per jaar in het archief plaats.

jeugdactiviteiten

De jeugdactiviteiten in 2023 kenmerken zich door een grote verscheidenheid aan onderwerpen en doelgroepen. In de schoolvakanties organiseerden we voor de oudste kinderen van het basisonderwijs activiteiten in het kader van de Slag op de Zuiderzee. Ze voerden opdrachten uit en gingen als Jan Haring op de foto.

Andere jeugdactiviteiten vonden school- of klasgewijs plaats. Zo deden we een geslaagde escape game met leerlingen van het Martinuscollege uit Grootebroek. Meerdere scholen uit Hoorn wisten ons te vinden voor een bezoek en rondleiding.

Met de Mariaschool vond in april 2023 een bijzondere samenwerking plaats. Vanwege het 90-jarige jubileum van de school richtten we een mini-expositie in met archiefstukken. Honderden leerlingen en ouders bezochten de expositie.

geschiedenislokaal

In 2023 werd het thema Slag op de Zuiderzee toegevoegd aan de website [geschiedenislokaalwestfriesland.nl](https://www.geschiedenislokaalwestfriesland.nl). Hierin staan onder andere een brief van geuzenleider Sonoy, het ooggetuigenverslag van Nicolaas Ruychaver en een kostenoverzicht van de hechtenis van de graaf van Bossu.

Verder zijn rond 4 en 5 mei nieuwe bronnen over de Tweede Wereldoorlog gepubliceerd. Daarbij is geput uit de collectie van de verzetsman W.W. Schra uit Medemblik. Deze collectie bevat naast papieren archivalia ook een Jodenster en een band van de Binnenlandse Strijdkrachten.

maand van de geschiedenis

Oktober is de Maand van de Geschiedenis, het grootste geschiedenisevenement van Nederland. Het Westfries Archief deed in 2023 mee met het thema de Slag op de Zuiderzee. Nog steeds worden nieuwe gegevens over de slag ontdekt, zo ook in onze eigen collectie. Deze nieuwe vondsten stonden in de Maand van de Geschiedenis centraal.

De eerste lezing met rondleiding vond plaats op dinsdag 3 oktober en werd, verspreid over de maand, zes keer herhaald. Vanwege de grote belangstelling organiseerden we nog een extra lezing. We verwelkomden in totaal meer dan 150 bezoekers.

Voor kinderen was er in de herfstvakantie een speciale activiteit. Zij stapten in de voetsporen van historische personages en kregen een mini-rondleiding in de kluis!

innovatie

In 2014 maakte het Westfries Archief bijna 100.000 krantenpagina's uit de periode 1850-1950 online beschikbaar, een **waard** **evolle** bron voor historici en genealogen.

Daarbij werd OCR-technologie gebruikt voor het digitaliseren van gedrukte teksten, hoewel met een aanzienlijke foutmarge. Herkenning van handgeschreven teksten leek toen nog ver weg.

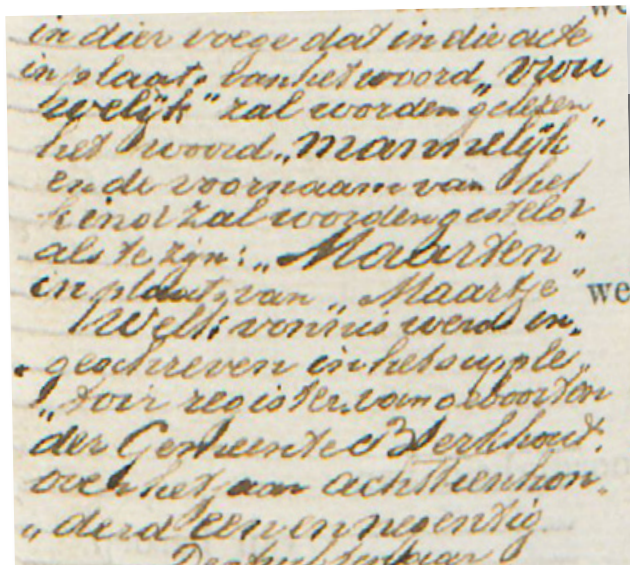
Nu maakt Handwritten Tekst Recognition (HTR), met gebruik van Artificiële Intelligentie, nauwkeurige herkenning van handgeschreven tekst mogelijk. Het platform Transkribus maakt HTR toegankelijk voor instellingen en historische onderzoeken.

Het Westfries Archief ziet toekomst in HTR en participeert in projecten zoals de ontsluiting van historische kronieken.

fregat huis te warmelo

De Huis te Warmelo is een Westfries oorlogsschip dat in 1715 voor de Finse kust zinkte. In 2016 is het goed bewaarde wrak geïdentificeerd door Peter Swart. Maritiem kunstschilder Thijs Visser uit Grootebroek reconstrueerde het schip. Zijn schilderij werd op 15 december 2023 in het archief gepresenteerd.

maartje wordt maarten in koggenland

Op 5 november 1868 werd in Berkhout een geboortakte van Maartje, dochter van Dirk Rinkel en Bregje Laan Weel, opgemaakt. Het kind bleek een jongen te zijn. In 1871 werd dit door de rechtbank rechtgezet. De naam werd Maarten.

westfriezen en de west

In 1873 schafte Nederland definitief de slavernij in Suriname en de andere West-Indische koloniën af. Nu, 150 jaar later, wordt de afschaffing herdacht en vragen nazaten van slaafgemaakten om erkenning. Het Westfries Archief ging in zijn collectie op zoek naar het slavernijverleden. Dat resulteerde in een mini-expositie en **drie korte lezingen** in het Westfries Archief. Met bijzondere aandacht voor de betrokkenheid van Westfriezen bij de slavernij in West-Indië.

Plantage Abbekerk

Laura Vriend

Op een achttiende-eeuwse kaart van Suriname staat een plantage met de naam Abbekerk. Omdat de spreker zelf uit het Westfries dorp Abbekerk komt, was haar nieuwsgierigheid gewekt. Hoe kwam deze plantage aan haar naam? Wie hebben de plantage in bezit gehad? En wat heeft zich daar zoal afgespeeld?

Westfrieze slavenschepen

Peter Swart

Een belangrijke activiteit van de West-Indische Compagnie (WIC) was de handel in slaafgemaakten. Afrikaanse gevangenen werden op grote schaal naar West-Indië vervoerd om daar zwaar plantagewerk te verrichten. Welke rol speelden de Westfrieze vestigingen van de WIC hierin?

Kisten vol ruilwaar

Beau Mulder

Tijdens de **Gonini-expeditie** in 1903 en de **Tapanahoni-expeditie**

in 1904 was een nevendoel het verzamelen van objecten van Marrons en inheemse groepen. Tegenwoordig zijn deze objecten nog steeds terug te vinden in Nederlandse musea. Hoe werden deze objecten precies verzameld?

geknipt: Soms is dat de verwerving van een belangrijke aanwinst.

vrienden van

Onze Vriendenstichting met zo'n 170 trouwe donateurs heeft als doelstelling: *de ondersteuning van het werk van het Westfries Archief, ten behoeve van het historisch onderzoek in West-Friesland [...], alles in de meest ruime zin des woords.*

Het jaar 2023 stond in het teken van het boek *De Slag op de Zuiderzee 1573*. Een groot deel van de financiering werd door de Vrienden gefaciliteerd. De Vrienden vormden een onmisbare schakel in de totstandkoming van dit prachtige project.

slavernij

Op 29 juni werd in het Westfries Archief het onderzoeksrapport over het slavernijverleden van Hoorn gepresenteerd. Het onderzoek, uitgevoerd door Stad en Bedrijf, biedt een helder beeld van Hoorns koloniale slavernijgeschiedenis en de rol van voormalig stadsbestuurders.

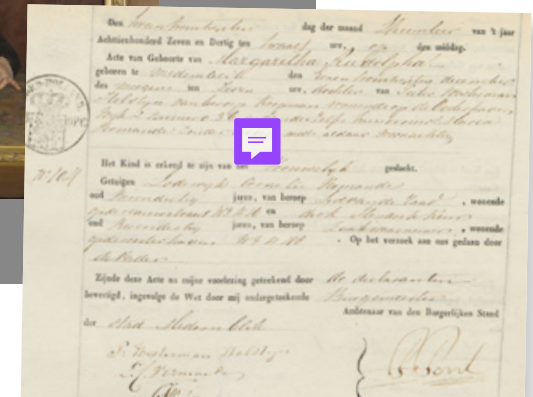
Uit het rapport blijkt dat Hoorn was betrokken bij de WIC en VOC. De WIC verhandelde 17.000 Afrikanen onder Hoornse vlag.

Bij het onderzoek werd gebruik gemaakt van bronnen uit het Westfries Archief. Ter gelegenheid van de presentatie werd een kleine tentoonstelling van bronnen ingericht.

van medemblik naar amerika

Margaretha Rudolpha Westerman Holstijn, geboren op 21 december 1837 in Medemblik, werd directrice van de HBS voor meisjes in Amsterdam. Na haar huwelijk in 1874 met kunstschilder Hendrik Dirk Kruseman van Elten, verhuisde ze naar de VS. Haar dochter werd ook kunstschilder.

onze collectie

- voorwoord
- inleiding
- algemeen
- overheden
- publiek
- onze collectie
- statistieken

Onze unieke en bijzondere collectie groeit elk jaar. Naast decennia- of eeuwenoud materiaal voegen we nu ook recente historische informatie toe, zoals audio- en videobestanden, databases, en digitale teksten of afbeeldingen.

collectieprofiel

Om beter inzicht te krijgen in een gebalanceerde, inclusieve en representatieve verzameling binnen het Westfries Archief, is een regionaal collectieprofiel opgesteld. De bestaande collectie is regionaal en per gemeente geanalyseerd. Hieruit is naar voren gekomen welke thema's nog onvoldoende of helemaal niet vertegenwoordigd zijn en welke historische en maatschappelijke thema's essentieel zijn voor de collectie.

Het collectieprofiel heeft geleid tot nieuw beleid voor het verwerven van archieven, waardoor de collectie op basis van specifieke thema's en onderwerpen gericht kan worden aangevuld en gecompleteerd. Dit acquisitiebeleid draagt bij aan een betrouwbaar en zo volledig mogelijk beeld van de geschiedenis en ontwikkeling van de regio Westfriesland.

restauratie

Ten behoeve van het project De Opstand lieten we in 2023 een tweede deel van kwetsbare stukken uit de periode 1572-1573 conserveren bij verschillende restauratieateliers met als doel om deze scanklaar te maken. Dat hield in dat vele documenten van overheden en van particuliere instellingen uit de 16e eeuw verstevigd en of aangevezeld werden. Daarnaast lieten we vele charters, met en zonder zegels opzetten.

De gerestaureerde stukken uit de periode van De Opstand verschenen later in 2023 in digitale vorm op onze website onder het trefwoord 'Opstand 1572'.

kroniek van opperdoes

De stadskroniek van Cornelis Jansz Opperdoes uit circa 1670, een bijzonder object van de Oudheidkundige Vereniging Medenblick, is nu in bewaring bij het Westfries Archief. Directeur Dirk Dekema is verheugd dat de vereniging deze keuze heeft gemaakt. Na een roerige geschiedenis, waarin het manuscript lange tijd verdween en weer opdook, is het nu veilig gesteld tegen schimmel, ongedierte, water, brand en diefstal. Het archief zorgt voor veilige bewaring en digitalisering, zodat de inhoud toegankelijk blijft terwijl het originele document beschermd wordt.

onze collectie

Geknipt: Nu gebruikt de Tramweg-Stichting de lijn voor toeristisch vervoer als de Museumstoomtram Hoorn-Medemblik.

verworven

foto en film opmeer

De gemeente Opmeer ontdekte in een kluis filmbeelden van bevrijdingsfeesten vlak na de Tweede Wereldoorlog. Deze unieke collectie biedt een waardevol inblik in het lokale verleden en is nu beschikbaar voor het publiek. De beelden documenteren de vreugde en festiviteiten na de bevrijding en zijn een belangrijke toevoeging aan de geschiedschrijving van de regio.

archief varkensstal

Medewerkers hebben het archief van de firma Kuip van de zolder van boerderij Welgelegen in Wognum gehaald. Dit archief, met een tweehonderdjarige geschiedenis, was aangetast door weersinvloeden. Na selectie werd de helft van de 20 strekkende meter geschikt bevonden voor opname.

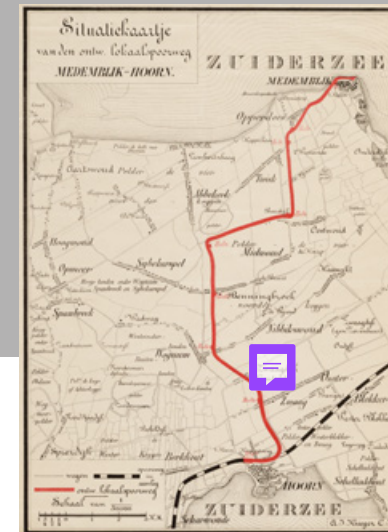
Het materiaal wordt nu gedroogd en behandeld tegen schimmels voordat het naar het archiefdepot gaat voor verdere verwerking en beschikbaarstelling.

spoorweg hoorn-medemblik

Deze 20 meter lange tekening, het langste archiefstuk in het Westfries Archief, toont het *Grondplan van den spoorweg*.

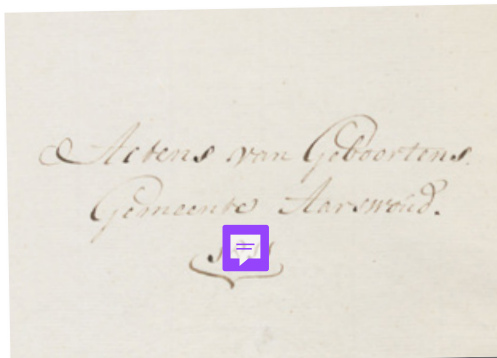
De lijn, ontworpen door ingenieur A.J. Krieger, opende op 3 november 1887 en verbond Medemblik met Hoorn.

compareerden voor mij

Het langlopende crowdsourcing project *Compareerden voor mij* behaalde in 2023 een nieuwe mijlpaal. In deel twee van het project voerden vrijwilligers gegevens van oude notariële akten uit Westfriesland in via het platform www.velehanden.nl. Scans van akten van Enkhuizen, Hoorn en Medemblik tot 1916 zijn dankzij het werk van de *crowd* op naam doorzoekbaar voor iedereen.

In het volgende deel werken deelnemers aan notariële akten uit de periode 1916-1925 uit verschillende steden en dorpen.

het eenjarig register van aartswoud

In 1811, toen in Nederland de burgerlijke stand werd ingevoerd, was Aartswoud een zelfstandige gemeente. Een jaar later ging Aartswoud op in de gemeente Hoogwoud.

Daarom beslaan de registers van de burgerlijke stand van Aartswoud slechts een jaar.

vrijwilligers

Vrijwilligers van het Westfries Archief werkten in 2023 aan diverse projecten. De grootste groep hielp met het indexeren van doop-, trouw-, begraafboeken, notariële akten en geboorteakten van de burgerlijke stand.

In 2023 behaalden zij een belangrijke mijlpaal en daardoor kon het Westfries Archief alle indexen op geboorteakten tot 1903 publiceren op onze eigen website. Andere genealogische platformen konden deze nieuwe gegevens eenvoudig hergebruiken door het gebruik van onze open data.

Als dank voor hun werkzaamheden namen we de vrijwilligers in 2023 mee naar het Bakkerijmuseum in Medemblik voor een vrijwilligersuitje.

jaarverslag
2023

voorwoord
inleiding
algemeen
overheden
publiek

onze collectie
statistieken

slag op de zuiderzee

De datum 11 oktober 1573 staat in de geschiedenisboeken bekend als de dag van de Slag op de Zuiderzee. Een geïmproviseerde vloot van de opstandelingen tegen het gezag van de gehate Spaanse landvoogd Alva boekte een cruciale overwinning tegen de oorlogsschepen van stadhouder Maximiliaan van Bossu.

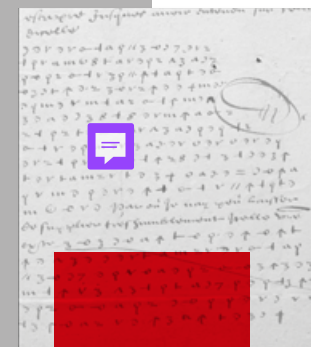
Het Westfries Archief had een groot aandeel in het boek *De Slag op de Zuiderzee 1573. Een keerpunt in de 80-jarige oorlog*. Collega's Jan de Bruin en Peter Swart vormden samen met archeoloog Michiel Bartels de redactie.

Voor het onderzoek werden veel niet eerder gepubliceerde archiefstukken uit het Westfries Archief gebruikt. Bovendien werd in het Rijksarchief in Brussel belangrijke correspondentie

ontdekt tussen Alva, de graaf van Bossu, stadhouder Hierges van Overijssel en baron Polweiler, een legerleider in Kampen. Hierges en Polweiler speelden een hoofdrol in de informatievoorziening (en spionage!) over oorlogsschepen van de geuzen op de Zuiderzee, voorafgaand aan de beslissende zeeslag. Niet verwonderlijk dus, dat de brieven deels in geheimschrift zijn geschreven.

Het boek schetst een geheel nieuw beeld van de Slag op de Zuiderzee. Bij de feestelijke presentatie op 11 oktober 2024, precies 450 jaar na dato, in een bomvolle Oosterkerk in Hoorn, werden de **eerste exemplaren aan de zeven Westfriesse burgemeesters**.

Zij hesen tot besluit de Bourgondische vlag in de Oosterkerk, op uitnodiging van de Hoornse held Jan Haring. Een mooie knipoog naar 450 jaar eerder. Toen werd de veroverde vlag van het admiraalsschip de Inquisitie van Bossu in de Hoornse Grote Kerk opgehangen.

wfa

jaarverslag
2023

statistieken

voorwoord
inleiding
algemeen
overheden
publiek
onze collectie
statistieken

Het jaar 2023 in cijfers.
Het financiële overzicht
kunt u raadplegen in onze
jaarrekening.

*In het Jaar Achtienhonderd en veertien
April, is van ons Wouter Spijck
verende de finotie van officier
Gemeente van Grootbroek
van de Tweede gecomponeerd
te Andijk onder Grootbroek
lyke geslaapt heeft van gisteren*

bereik westfries archief	2023	2022	2021
Bereik digitaal			
Bezoekers (sessies) westfriesarchief.nl	107.570	94.844	114.104
Bezoekers (sessies) Geschiedenislokaal.nl	3.001	1.500	3.302
Bezoekers (sessies) archieven.nl	10.411	23.549	26.225
Facebook	24.855	11.931	3.893
Twitter / X	20.767	22.230	24.360
LinkedIn	506	279	0
Aantal doorzoekbare personen op naam	4.115.545	4.057.081	3.278.383
Bereik fysiek			
Bezoekers studiezaal	764	794	502

Bronnen: Registratie studiezaal, Google Analytics, MAIS-Flexis, Twitter / X, Facebook.

medewerkers	2023	2022	2021
Vaste formatie	14	13	12
Flexibele formatie	4	4	2
Vaste vrijwilligers	44	40	41
VeleHanden	383	319	302

Bronnen: Resultaat 2023, registratie vrijwilligers, VeleHanden.

toelichting

44 vrijwilligers werden in 2023 ingezet bij de digitale ontsluiting van gegevens. Het project Vele Handen, waarbij mensen van thuis uit de gegevens van het WFA kunnen verrijken is

steeds populairder gebleken. In 2023 hebben ruim 380 mensen wereldwijd op een regelmatige basis ondersteuning geboden.

digitalisering bouwdoossiers	2023	2022	2021
Totaal aantal bouwdoossiers WFA	168.000	168.000	168.000
Aantal gedigitaliseerde bouwdoossiers	47.000	36.000	27.000
Aantal online gepubliceerde bouwdoossiers	33.000	27.000	0
Aantal aangevraagde bouwdoossiers	1.643	1.644	1.813

Bron: MAIS

toelichting

De reden voor afname van het aanvragen van bouwdoossiers is de mogelijkheid voor gemeenten om gedigitaliseerde bouwdoossiers via een eigen portal te benaderen en het online beschikbaar komen van bouwdoossiers voor het publiek.

bouwdoossiers gedigitaliseerd per 31-12-2023

presentatie westfries archief	2023	2022	2021
Presentatie			
Gepubliceerde artikelen	57	20	12
Kinderactiviteiten	52	6	0
Schoolklassen op bezoek	7	3	0
Totaal activiteiten	75	34	8
Deelnemers activiteiten	3.171	619	200

Bron: Registratie activiteiten WFA

toelichting

Het beleid om meer naar buiten te treden en vooral jongere mensen kennis te laten maken met het archief begint goed op gang te komen.

WFA

westfries | *archieff*

Bezoekadres:
Blauwe Berg 5c
1625 NT Hoorn
T 0229 - 28 25 00

www.westfriesarchieff.nl